

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om sammanslagning av besvärsnämnden för studiestöd med besvärsnämnden för social trygghet och till vissa andra lagar

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om sammanslagning av besvärsnämnden för studiestöd med besvärsnämnden för social trygghet och till vissa andra lagar (RP 80/2025 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till kulturutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- kulturutskottet KuUU 9/2025 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Katariina Pursimo, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Virpi Hiltunen, undervisnings- och kulturministeriet
- jurist Petri Hassel, Folkpensionsanstalten
- förvaltningschef Matti Arola, Besvärsnämnden för social trygghet (SAMU)
- ledande expert Katri Ojala, Akava ry
- ledande expert Vesa Rantahalvari, Finlands näringsliv rf
- socialpolitisk chef Pirjo Väänänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Pensionsskyddscentralen
- STTK rf
- Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- Finlands Gymnasistförbund rf
- Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf
- Finlands studerandekårens förbund - SAMOK rf
- Finlands studentkårers förbund FSF rf
- Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf.

Betänkande ShUB 17/2025 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om besvärsnämnden för social trygghet, lagen om studiestöd, lagen om stöd för skolresor, lagen om ämbetsverken inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete. Den föreslår också att lagen om besvärsnämnden för studiestöd upphävs. Besvärsnämnden för studiestöd föreslås bli sammanslagen med besvärsnämnden för social trygghet.

I och med att ansvarsområdet för besvärsnämnden för social trygghet föreslås bli utvidgat ska behörighetsvillkoren för nämndens medlemmar samt för överdirektören och direktörerna enligt förslaget ändras till att förutsätta förtroenhet med socialförsäkringsfrågor och utkomstskyddsfrågor.

Dessutom föreslås det att de ärenden i besvärsnämnden för social trygghet som gäller undanröjande av lagakraftvunna beslut om utkomstskydd för arbetslösa ska avgöras av en sammansättning med tre personer i stället för att enligt nuläget avgöras av en sammansättning med fem personer.

Propositionen hänför sig till en skrivning i regeringsprogrammet för regeringen Orpo samt till projektet för en reform av ämbetsverken inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, där det föreslogs att besvärsnämnden för studiestöd ska slås samman med besvärsnämnden för social trygghet. Syftet med propositionen är att effektivisera besvärsnämndernas arbete, att stärka samstämmigheten mellan förfarandet för ändringssökande i fråga om studieförmåner och lagstiftningen om informationshantering och att förtydliga den lagstiftning som gäller besvärsnämnderna.

Dessutom föreslås det att lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska fortsätta att gälla till utgången av 2027.

I lagen om besvärsnämnden för social trygghet, lagen om studiestöd och lagen om stöd för skolresor föreslås vissa tekniska ändringar.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026. Den ändring som gäller förlängning av giltighetstiden ska dock träda i kraft innan giltigheten för den lag som ändringen gäller går ut den 31 december 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att besvärsnämnden för studiestöd slås samman med besvärsnämnden för social trygghet, varvid det ändringssökande som berör studiestödsförmåner överförs till besvärsnämnden för social trygghet. Vidare föreslår regeringen att de ärenden i besvärsnämnden för social trygghet som gäller undanröjande av lagakraftvunna beslut om utkomstskydd för arbetslösa

Betänkande ShUB 17/2025 rd

ska avgöras av en sammansättning med tre personer i stället för att enligt nuläget avgöras av en sammansättning med fem personer. Dessutom föreslås flera ändringar av teknisk natur i lagen om besvärnämnden för social trygghet (1299/2006), lagen om studiestöd (65/1994) och lagen om stöd för skolresor (48/1997). Det föreslås också att giltighetstiden för lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) förlängs till utgången av 2027.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att de föreslagna ändringarna är motiverade och tillstyrker lagförslagen utan ändringar. Kulturutskottet har också i sitt utlåtande (KuUU 9/2025 rd) förordat förslaget att besvärnämnden för studiestöd slås samman med besvärnämnden för social trygghet.

Syftet med att den två besvärnämnderna slås samman är att effektivisera besvärnämndernas arbete, stärka samstämmigheten mellan förfarandet för ändringssökande i fråga om studieförmåner och lagstiftningen om informationshantering och förtydliga den lagstiftning som gäller nämnderna. Bakgrunden till propositionen är den reform av ämbetsverksstrukturen som enligt regeringsprogrammet för regeringen Orpo syftar till att förtydliga och förenkla utbildningsförvaltningen. En väsentlig orsak till den föreslagna ändringen är att besvärnämnden för studiestöd inte har haft något sådant ärendehanteringsprogram som förutsätts i den gällande lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019).

Social- och hälsovårdsutskottet håller med kulturutskottet om att det är viktigt att i besvärnämnden för social trygghet trygga sakkunskapen om studiestödssystemet och utbildningssystemet. Enligt propositionen överförs de anställda vid besvärnämnden för studiestöd till besvärnämnden för social trygghet till motsvarande uppgifter som de haft hittills. Också tjänsten för den ordförande för besvärnämnden för studiestöd som har uppdraget som huvudsyssla överförs till besvärnämnden för social trygghet och blir ordförande med uppdraget som huvudsyssla i den nämnden. Det föreslås att behörighetsvillkoren för överdirektören, direktörerna, ordförandena med uppdraget som bisyssla och medlemmarna vid besvärnämnden för social trygghet ändras så att kraven på kunnande omfattar förtrogenhet också med frågor som behandlas vid den nuvarande besvärnämnden för studiestöd. Utskottet betonar att utgångspunkten i specialmotiveringen (RP s. 25) är att när besvärnämnden för studiestöd slås samman med besvärnämnden för social trygghet är det naturligt att i fråga om eventuella nya juristmedlemmar som utses till nämnden betona förtrogenheten med studiestödsförmåner. Utskottet framhåller också att sammanslagningen av besvärnämnderna och överföringen av sakkännedomen om studieförmåner kan ha en positiv inverkan på beaktandet av studerandenas försörjning som helhet i samband med ändringssökandet, eftersom besvärnämnden för social trygghet redan nu behandlar många ärenden som gäller sådana förmåner som också studerande får.

Vid besvärnämnden för social trygghet avgörs de juridiska ärenden som berör Folkpensionsanstaltens förmåner i en sammansättning med tre medlemmar. Sammansättningen består utöver ordföranden av två juristmedlemmar eller en juristmedlem och en läkarmedlem, men inga så kallade lekman- eller intressemedlemmar såsom för närvarande i den sammansättning på tre personer som avgör ärenden i besvärnämnden för studiestöd. Social- och hälsovårdsutskottet anser i likhet med kulturutskottet att förslaget att studiestödsärenden ska avgöras i en juridisk sammansättning med tre medlemmar är motiverat, eftersom merparten av de ärenden som hänför sig till studiestödet är juridiska. Utskottet anser dessutom att det är ändamålsenligt att man vid avgöran-

Betänkande ShUB 17/2025 rd

det av ärenden som gäller studiestödsförmåner iakttar motsvarande praxis som vid avgörandet av andra förmåner som Folkpensionsanstalten beviljar.

Social- och hälsovårdsutskottet framhåller att man genom sammanslagningen av besvärsnämnderna strävar efter att trygga skäliga behandlingstider för besvär. Utskottet anser också att det med tanke på främjandet av de studerandes rättssäkerhet är ändamålsenligt att ändringssökandet i fråga om samtliga förmåner som Folkpensionsanstalten beviljar i fortsättningen är organiserade på ett enhetligt sätt. Utskottet inskräper i likhet med kulturutskottet att studiestödskunderna bör informeras tydligt och effektivt om ändringen.

Utöver sammanslagningen av besvärsnämnderna föreslås det att ärenden som gäller undanröjande av lagakraftvunna beslut om utkomstskydd för arbetslösa ska avgöras av en sammansättning med tre personer i stället för att enligt nuläget avgöras av en sammansättning med fem personer. Ett lagakraftvunnet beslut av Folkpensionsanstalten kan undanröjas genom extraordinärt ändringssökande, om beslutet grundar sig på felaktig eller bristfällig utredning eller om det uppenbart står i strid med lag. I nuläget är det endast vid avdelningen för utkomstskydd för arbetslösa som ärenden som gäller undanröjande av beslut avgörs i en sammansättning med fem personer. Vid socialförsäkringsavdelningen och sjukförsäkringsavdelningen avgörs alla ärenden som gäller undanröjande av beslut i en sammansättning med tre personer. Utskottet anser det motiverat att alla ärenden som gäller undanröjande av beslut om sociala trygghetsförmåner behandlas i likadana sammansättningar. Också på grund av de stora ärendemängderna vid besvärsnämnden för social trygghet är det enligt utskottet viktigt att förfarandena som gäller avgörande förenklas och blir smidigare. Övergången till en sammansättning med tre personer gör det också möjligt att styra sakkunskapen till behandlingen av besvärärenden.

Utskottet anser också att det är ändamålsenligt att giltighetstiden för lagen om främjande av sjukpensionärers återgång till arbetet förlängs till utgången av 2027. I nuläget är lagen i kraft till utgången av 2025. Social- och hälsovårdsministeriet bereder för närvarande i anslutning till skrivningen i regeringsprogrammet en ny modell för samordning av invalid- och sjukpension och arbetsinkomster som ska ersätta den gällande lagen om främjande av sjukpensionärers återgång till arbetet. Genom att giltighetstiden förlängs till 2027 förblir de nuvarande bestämmelserna i kraft under den tid som den ersättande lagstiftningen bereds.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1–6 i proposition RP 80/2025 rd utan ändringar.

Betänkande ShUB 17/2025 rd

Helsingfors 5.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Kim Berg sd
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Pia Sillanpää saf
medlem Oskari Valtola saml
medlem Ville Väyrynen saml
medlem Henrik Wickström sv
ersättare Kaisa Garedeu saf
ersättare Mari Kaunistola saml
ersättare Hanna Laine-Nousimaa sd.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.